

האם אנחנו מוכנים לשיקום? בחינת עמדות והתנהגות מקצועית של

סטודנטים לאחיות

ד"ר עמית אהרן ענת, ד"ר ורשבסקי סיגלית

החוג למדעי האחיות, הפקולטה למדעי הרפואה והבריאות ע"ש גריי

אוניברסיטת תל אביב

רקע: שיקום הינו רכיב טיפולי בסיסי וחיוני כדי להבטיח מענה לכל אדם הזקוק לכך במעגל החיים. אחים ואחיות מהווים גורם מרכזי בצוות השיקום, כחלק מכשירותם המקצועית לסייע למטופלים בהתמודדות עם בעיות בריאותיות ובמיצוי הפוטנציאל לרווחה תפקודית. בספרות קיים פער בהבנת התחום בקרב סטודנטים לאחיות.

מטרות: לבחון: (א) עמדות, רגשות, מחשבות והתנהגות מקצועית של סטודנטים לאחיות כלפי מטופלים שיקומיים ובני משפחתם. (ב) לבחון האם חשיפה קודמת למטופלי שיקומיים קשורה לעמדות, רגשות, מחשבות והתנהגות מקצועית כלפי מטופלים שיקומיים.

חומרים ושיטות: מחקר חתך, בקרב סטודנטים שנה שנייה למדעי האחיות. שאלון סגור למענה עצמי הופץ באמצעות פלטפורמת הסקרים Qualtrics.com לפני תחילתו של קורס חדש: "הטיפול בחולה השיקומי". המשתתפים חולקו לשלוש קבוצות על פי רמת חשיפתם הקודמת למטופלים שיקומיים: קבוצה A-ללא חשיפה, קבוצה B-הכרות אישית או חשיפה במסגרת הלימודים, קבוצה C-הכרות אישית ומקצועית גם יחד. עמדות, רגשות, מחשבות והתנהגות מקצועית כלפי מטופלי שיקום נבחנו באמצעות כלי מחקר מתוקפים (Multidimensional Attitudes Scale and COM-B framework). מבחן Kruskal-Wallis H בחר הבדלים בין שלוש הקבוצות.

תוצאות: המדגם כלל 122 סטודנטים למדעי האחיות. רובם (56.3%) ללא הכרות מוקדמת עם מטופלי שיקום. מבחן Kruskal-Wallis מצא כי סטודנטים ללא חשיפה קודמת דיווחו על עמדות מסוג יכולת עצמית נמוכה יותר לטיפול במטופלים שיקומיים וכן על התנהגות מקצועית שלילית גבוהה יותר כלפי מטופלי שיקום, בהשוואה לקבוצות האחרות (טבלה 1).

טבלה 1: מבחן קרוסקל-ואליס להבדלים בין קבוצות וניתוח פוסט-הוק בשיטת דאן עם תיקון בונפרוני

משתנה	קבוצה A	קבוצה B	קבוצה C	פוסט הוק עם תיקון בונפרוני		
	N=67	N=36	N=16	H	p=	adj.p=
	חציון	חציון	חציון			מבחן פוסט-הוק
עמדות						
מסוגלות	3.05	3.16	3.22	11.85	0.003	0.006
הזדמנות	4.00	3.77	3.80	3.18	0.20	-
מוטיבציה	4.48	4.36	4.66	2.25	0.32	-
רגש שלילי	2.81	2.79	2.81	5.14	0.07	-
רגש חיובי	4.60	4.60	4.80	1.78	0.41	-
מחשבות חיוביות	4.32	4.32	4.32	0.56	0.76	-
התנהגות מקצועית שלילית	1.90	1.90	1.65	6.49	0.03	0.03

מסקנות והמלצות: ממצאי המחקר מדגישים את חשיבות החשיפה המוקדמת של סטודנטים לתחום השיקום ולטיפול במטופלים שיקומיים במהלך הלימודים. שילוב למידה תיאורטית וניסיון קליני במהלך ההכשרה המקצועית יכול לקדם עמדות חיוביות, ערכים מקצועיים והתנהגות מקצועית התומכים בטיפול מיטבי במטופלים שיקומיים ובני משפחותיהם.